

CZU 37.01:811.112.2(043)

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
DIN CHIȘINĂU**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 37. 016. 046: 811. 112. 2 (043.2)

TATIANA KONONOVA

**FORMAREA COMPETENȚEI SOCIO-CULTURALE A STUDENȚILOR
ÎN BAZA TEXTELOR DIN PRESA DE LIMBĂ GERMANĂ**

Specialitatea: 532.02. Didactica limbii germane

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe pedagogice**

CHIȘINĂU, 2015

Teza a fost elaborată la Catedra Științe ale Educației și Catedra de Filologie Germană, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Conducător științific:

DENISOVA Emilia, dr. în șt. ped., conf. univ., U.P.S. „Ion Creangă”.

Referenți oficiali:

1. GUȚU Vladimir, dr. hab. în șt. ped., prof. univ., U. S. M.
2. KRIVOTUROV Iurie, dr. în șt. ped., conf. univ., U. L. I. M.

Membri ai Consiliului Științific Specializat:

1. COJOCARU-BOROZAN Maia, **președinte**, dr. hab. în șt. ped., prof. univ., U. P. S. „I. Creangă”
2. PETRENCU Liuba, **secretar științific**, dr. în șt. ped., conf. univ., U. P. S. „I. Creangă”
3. SILISTRARU Nicolae, dr. hab. în șt. ped., prof. univ., U. S. T.
4. BARBĂNEAGRĂ Alexandra, dr. în șt. ped., conf. univ., U. P. S. „I. Creangă”
5. PETROVSCHI Nina, dr. hab. în șt. ped., conf. univ., I. Ș. E.

Susținerea va avea loc la 27 octombrie 2015, ora 14.00 în ședința Consiliului Științific Specializat D 33 533.02 – 12 *Didactica limbii germane* din cadrul Universității Pedagogice de Stat „I. Creangă”, mun. Chișinău, str. I. Creangă, nr. 1, Chișinău, bloc 2, Sala Senatului.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca U.P.S. „I. Creangă” și pe pagina web a CNAA (www.cnaa.acad.md)

Autoreferatul a fost expedit la 24 septembrie 2015.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,
PETRENCU Liuba, dr. ped., conf. univ.

Conducător științific,
DENISOVA Emilia, dr. ped., conf. univ.

Autoare, KONONOVA Tatiana _____

© Kononova Tatiana, 2015

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța cercetării. Schimbările sociale actuale, restructurarea continuă a relațiilor internaționale, internaționalizarea tuturor sferelor de activitate umană impun, față de instituțiile de învățământ superior, cerința a pregătirii nu doar a unor specialiști buni cunoscători de limbi străine (LS), ci a unor profesioniști capabili să se orienteze în societatea multiculturală, să înțeleagă valorile ei, să relaționeze cu reprezentanții altor culturi. La etapa actuală, învățământul superior din R. Moldova mai este în faza de racordare la sistemul european și internațional al standardelor, care presupune ca accentul de bază în instruirea lingvistică să se pună pe dezvoltarea competențelor interculturale de o asemenea manieră încât absolventul să se poată orienta sigur și profesionist în orice domeniu al activității socioprofesionale [30, p.135-136].

Acest imperativ condiționează abordări noi în predarea limbilor străine (LS), reorientarea cercetărilor de didactică a limbilor spre problematica dezvoltării, la cel instruit, a competențelor de a participa eficient la comunicarea interculturală (CI) și, în consecință, redimensionarea scopului predării limbilor străine în secolul XXI, prin centrarea pe **formarea competențelor socioculturale (CSC)**, ca și componentă a *competențelor de comunicare*. Formarea CSC ca totalitate de cunoștințe, priceperi și deprinderi, necesare pentru o comunicare interculturală conformă cu normele sociale și culturale de comportament, reprezintă fundamentul mobilității profesionale, contribuie la înțelegerea culturii țării a cărei limbă este studiată.

Rezultatele teoretice ale studiului diverselor aspecte ale CSC, *analiza istorică a interconexiunii limbă – cultură – societate* indică asupra faptului că limba și cultura capătă un conținut sociocultural concret prin integrarea în procesul de educație lingvistică, al cărui rezultat scontat este formarea competențelor cheie în sferele intelectuală, social-politică, comunicativă etc.

Experiența didacticei limbilor din ultimii ani arată că *textele din presă (TP)* reprezintă un material extrem de important pentru exemplificarea și asimilarea materialului factologic cultural străin, pentru înțelegerea unui alt mod de a fi, a altei mentalități, a specificului sociocultural. TP permit educarea toleranței și a respectului pentru o cultură străină, pentru un alt sistem de valori, actualizarea arsenalului lingvistic care reflectă specificul sociocultural al țării în care se vorbește limba studiată.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Înțelegerea interconexiunii și interdependenței ei *limbă – cultură* a dus la constituirea unui domeniu interdisciplinar în care s-au regăsit mai multe științe, printre care: lingvistica, culturologia, antropologia culturală,

sociolingvistica, comunicarea interculturală. Conceptele de bază ale acestui domeniu sunt: *dialogul culturilor*, *identitate lingvistică*, *identitate comunicativă*, *identitate lingvistică secundă*, *imagine a lumii*, *imagine lingvistică a lumii*, *imagine conceptuală a lumii*. În didactica modernă a limbilor, aceste concepte au impus relevarea căilor de realizare a predării integrate a limbii și culturii, de formare a identității lingvistice, iar cu aplicare la limbile străine – a identității lingvistice secunde, de asimilare a imaginii lingvistice și conceptuale a lumii. Predarea integrată a limbii și culturii a determinat apariția unor abordări noi, orientate cultural, în didactica și metodică predării limbilor: abordarea lingvogeostatală (E. Vereș Ciaghin, V. Kostomarov), abordarea socioculturală (V. Safonova), abordarea policulturală (P. Sîsoiev) etc. În cadrul acestor abordări, un rol important se acordă conținutului sociocultural al instruirii și formării CSC.

Problematika formării CSC în contextul creșterii calității pregătirii profesionale a studenților a fost abordată într-un șir de studii de pedagogie și didactică realizate în **Republica Moldova**: A. Afanas a studiat aspectele teoretice și praxiologice ale competenței de comunicare și a elaborat Modelul și strategia formării acestei competențe la elevi; A. Rotari a elaborat Modelul pedagogic stratificat de formare a cunoștințelor socioculturale în baza materialului de limbă engleză; G. Grădinari a elaborat Modelul pedagogic al formării competenței comunicative prin intermediul *case study*; A. Barbăneagră a definit strategiile de formare a competenței interculturale în procesul de instruire; A. Budnic a studiat problematica formării competenței interculturale la viitorii profesori de limbă engleză; O. Statnic a elaborat strategia comunicativă de predare a limbii germane, ținând cont de componenta socioculturală; I. Țvic a definitivat metodologia de implementare a Modelului pedagogic de formare a competenței interculturale în studierea literaturii universale și a elaborat un set de strategii, orientate spre formarea competenței interculturale; O. Duhlicher a elaborat Modelul pedagogic al instruirii interculturale în pregătirea inițială a cadrelor didactice.

Metodologia cercetării științifice a fost elaborată în baza lucrărilor fundamentale din domeniul culturologiei, culturologiei lingvistice, sociolingvisticii, comunicării interculturale, teoriei textului, didacticii moderne a limbilor străine:

- teoriile: *cultură*, *dialogul culturilor*, *interacțiunea culturilor*: O. Spengler, C. Jung, M. Heidegger, Cl. Lévi-Strauss, M. Bahtin și .a.; *interconexiunea și interdependența a limbă – cultură*: S. Vorkacev, V. Vorobiev, V. Maslova, E. Dragan și .a.; *interconexiunea și interdependența a limbă – societate*: W. Labov, W. Bright, R. Hudson, N. Vahtin, E. Golovko, V. Belikov, E. Coșeriu, N. Dittmar, F.-T. Olariu și .a.; *comunicarea interculturală*: E. Sapir, B. Whorf, M. Byram, E. Hall, G.

Hofstede, E. Hirsch, N. Silistraru ș .a.; categoriile teoretice: *dialogul culturilor*: M. Bahtin, V. Bibler, V. Furmanova, L. Saiahova, V. Mironov ș .a.; *identitate lingvistică, identitate lingvistică secundă*: Iu. Karaulov, S.Vorkacev, I. Haleeva ș .a.; *identitate comunicativă*: V. Koneț kaia; *imagine a lumii*: M. Lazarus, H. Steinthal, S. Saiahova ș .a.; *imagine lingvistică a lumii*: Iu.Stepanov, E. Riske ș .a.; *imagine conceptuală a lumii*: B. Serebrenikov ș .a.; bazele metodice ale predării LS ș i culturii: *științ a geostatală*: N. Mironenko, N.Baranski, E. Sapojnikova ș .a.; *științ a lingvogeostatală*: E. Vereș ciaghin, V.Kostomarov, G. Tomahin ș .a.; *abordarea socioculturală în studiul limbilor*: M.Bahtin, V. Bibler, V. Safonova, G. Vorobiev, I. Bim, I. Riske, T. Ejkina, O. Igna ș .a.; *comunicare interculturală*: S. Ter-Minasova, A. Sadohin, E. Belaia, N.Silistraru, Vl. Guțu, I. Țvic ș .a.; *noț iunile comunicare ș i competenț ă comunicativă*: N. Chomsky, D. Hymes, J.Eyck, A. Savignon, T. Kanal, M. Swain, L. Șoitu, L. Sadovei, A. Afanas, G. Burdeniuc, V. Moldovan ș .a.; *dezvoltarea structurală ș i de conț inut a abordării socioculturale ș i CSC*: V. Safonova, I. Bim, N. Beleakova, L. Babuș kina, ș .a.; *geneza noț iunii „text” ca obiect al studiului lingvistic*: I. Galperin, Iu. Sorokin, C. Ș tain ș .a.; *trăsăturile socioculturale ale textelor din presă*: E. Vereș ciaghin, V. Kostomarov, R. Miniar-Belorușev, M. Palicica ș .a.; *textele din presa germană*: V. Provotorov, P. Brandes, H. Lüger ș .a.

Un rol relevant, în studiile contemporane de didactică, i se acordă textului (textului circumscris altei culturi, autentic) ca sursă de informaț ii despre ț ara limbii studiate. În acelaș i timp, specificul formării CSC în baza textelor din presa de limbă germană (TPLG) este insuficient studiat, nu este elaborat un sistem complex de exerciț ii cu orientare socioculturală, în care s-ar ț ine cont de toate particularităț ile TPLG. Analiza stării actuale a procesului de formare a CSC a permis relevarea unui ș ir de **contradicț ii** între:

- cerinț ele existente faț ă de formarea la studenț ii-filologi a CSC ș i situaț ia reală în procesul educaț ional la nivelul învăț ământului universitar;

- cererea de specialiș ti competitivi, nu doar buni cunoscători de limbi, dar ș i capabili să perceapă informaț ia prin prisma valorilor socioculturale, ș i tratarea insuficientă a metodelor de formare a CSC la studenț i, în vederea antrenării lor în dialogul intercultural;

- necesitatea folosirii textelor din presa de limbă germană (TPLG) ca sursă de bază în asimilarea cunoș tinț elor geostatale ș i lingvogeostatale ș i lipsa unui sistem metodologic de identificare a caracteristicilor socioculturale ale TPLG.

Actualitatea cercetării, justificată prin contradicț iile evidenț iate, ne-a permis formularea **problemei** științ ifice propuse spre soluț ionare, dictată ș i de

necesitatea de a oferi răspunsuri la o serie de întrebări: Care sunt fundamentele teoretice ale formării CSC la studenții filologi în baza TPLG? Care sunt trăsăturile structurale și de conținut ale CSC orientate spre lucrul cu TPLG? Care este tehnologia de formare a CSC în baza TPLG?

Scopul cercetării este fundamentarea teoretico-metodologică a CSC și implementarea Modelului pedagogic de formare a CSC la studenți în baza textelor din presa de limbă germană. **Obiectivele cercetării:** determinarea reperelor teoretice și metodologice ale formării CSC în contextul studierii integrate a limbii și culturii și definirea conceptelor de bază ale cercetării; descrierea genezei, a structurii și a conținutului CSC; cercetarea caracteristicilor socioculturale ale TPLG; analiza situației de predare-învățare a limbii germane în instituțiile de învățământ superior din perspectiva problemei studiate și determinarea nivelurilor de formare a CSC; elaborarea și validarea experimentală a eficienței Modelului pedagogic de formare a CSC la studenții filologi în baza TPLG; analiza calitativă și cantitativă a rezultatelor experimentului pedagogic.

Metodologia cercetării: analiza surselor metodologice, pedagogice și metodice la problema de cercetare, analiza comparativă, sinteza, generalizarea, modelarea, sistematizarea, clasificarea; metodele empirice: anchetarea, studierea surselor curriculare (a planurilor de studii, a curriculumelor/programelor analitice, a suporturilor de curs), analiza cantitativă și calitativă a rezultatelor experimentului, prelucrarea statistică a datelor obținute ș.a.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării: determinarea fundamentelor teoretice ale formării CSC în contextul studierii integrate a limbii și culturii germane; descrierea structurii și a conținutului CSC în evoluție; identificarea rolului și specificului TPLG ca bază a formării CSC studenților filologi; descrierea caracteristicilor socioculturale ale TP; elaborarea *Modelului pedagogic de formare a CSC studenților filologi în baza TPLG*.

Problema științifică soluționată constă în fundamentarea teoretică și metodologică a procesului de formare a CSC la studenți în baza TPLG, fapt ce a permis cercetarea specificului textelor din presa germană în contextul dialogului intercultural, determinarea conținutului și a structurii CSC, elaborarea și validarea Modelului pedagogic de formare a CSC studenților filologi în baza TPLG, identificarea caracteristicilor socioculturale ale TP, elaborarea criteriilor și descrierea nivelurilor de formare a CSC, stabilirea condițiilor pedagogice de formare a CSC studenților filologi, în rezultatul căruia a fost posibilă realizarea procesului de formare a CSC în procesul studierii TPLG, iar în consecință – prezentarea calităților/caracteristicilor unei personalități sociocultural competente pentru realizarea unui dialog intercultural.

Semnificația teoretică a cercetării rezultă în actualizarea termenilor de bază în demersul teoretic al cercetării (imagine lingvistică a lumii, imagine conceptuală a lumii, identitate lingvistică, identitate lingvistică secundă, CSC, TPLG, tehnologii pedagogice), prezentarea structurii și a conținutului CSC; descrierea caracteristicilor CSC ale TP; stabilirea reperelor de bază în formarea CSC prin intermediul TPLG; elaborarea Modelului pedagogic de formare a CSC studenților-filologi în baza TPLG; determinarea criteriilor de evaluare și a valorilor CSC.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în: validarea experimentală a eficienței Modelului pedagogic de formare a CSC studenților-filologi prin valorificarea TPLG; elaborarea sistemului complex de exerciții specifice orientat spre formarea valorilor socioculturale; optimizarea și inovarea experienței de formare profesională a CSC studenților facultăților filologice în procesul studierii limbii germane.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Formarea CSC, definite ca totalitate de cunoștințe, capacități și atitudini din domeniile geostatal, lingvogeostatal și sociopsihologic, trebuie să devină un factor important în instruirea studenților-filologi, în scopul orientării lor adecvate într-o societate multiculturală și a disponibilității pentru dialogul intercultural.
2. TPLG reprezintă o sursă importantă pentru formarea deprinderilor, priceperilor și cunoștințelor socioculturale, caracterizându-se prin varietate tematică, specific de gen și unități lingvistice cu conotație culturală.
3. Sistemul metodologic de formare a CSC în baza TPLG, care presupune aplicarea tehnologiilor pedagogice de lucru cu TPLG, incluse într-un sistem complex de exerciții specifice, ce contribuie la înțelegerea și interpretarea conținutului/tematicii TPLG, a unităților lingvistice cu conotație culturală, la operarea cu concepte socioculturale.
4. Formarea CSC în baza TPLG reprezintă un mijloc eficient de formare a identităților lingvistice secundare, de înămoșire a unor deprinderi, atitudini și cunoștințe din domeniile geostatal, lingvogeostatal și sociopsihologic, capabile să se orienteze adecvat în diferite sfere ale activității socio-profesionale.

Implementarea rezultatelor științifice Funcționalitatea și eficiența a metodologiei de lucru cu textele din presa de limbă germană propusă de noi a fost verificată în predarea unităților de curs: *Limba presei cu elemente de traducere, Germana practică, Didactica limbii germane, Traducerea sincronică* la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele studiului, analiza etapelor experimentelor de constatare, formare și control au fost discutate la ședințele Catedrei de Științe ale Educației, Catedrei de Filologie germană de la

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Materialele cercetării au fost prezentate la diverse conferințe științifice internaționale și naționale, precum și la seminarele metodice și științifice ale Catedrelor de filologie germană a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Publicații la tema tezei: La tema tezei au fost publicate 18 lucrări științifice: articole în revistele științifice specializate *Revista de științe socioumane* [22] și *Glottodidactica* [24], articole în culegerile de materiale ale conferințelor naționale [25] și internaționale [21], [23] etc.

Structura lucrării. Teza conține 3 capitole, concluzii, lista bibliografică, 14 anexe, 24 de tabele, 22 de scheme.

Cuvinte și expresii-cheie: abordare socioculturală, competență socioculturală (CSC), imagine lingvistică a lumii, imagine conceptuală a lumii, identitate lingvistică secundară, texte din presă (TP), caracteristicile socioculturale ale TP, Modelul pedagogic de formare a CSC în baza textelor din presa de limbă germană (LG), sistem de exerciții pentru formarea CSC.

Abrevieri folosite în autoreferat: CSC – competență socioculturală, ULCC – unități lingvistice cu conotație culturală, CI – comunicare interculturală, LS – limbă străină, LG – limba germană, GE – grup experimental, GC – grup de control, USM – Universitatea de Stat din Moldova, UPSC – Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, USARB – Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, TP – text din presă, TPLG – text din presa de limbă germană.

CONȚINUTUL TEZEI

În Introducere este argumentată actualitatea temei și noutatea lucrării; sunt formulate scopul și obiectivele cercetării; este expusă semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării; este demonstrată autenticitatea rezultatelor; este descrisă structura și conținutul cercetării; sunt formulate principalele rezultate științifice înaintate spre susținere.

În capitolul I. Aspecte teoretice ale abordării socioculturale în didactica limbilor străine sunt expuse modurile de abordare a problematicii interconexiunii și interdependenței ei *limbă – cultură* în studiile actuale de lingvistică, de didactică modernă și de metodică a predării LS, orientate spre predarea integrată a limbii și culturii; sunt studiate noile tendințe metodologice în predarea LS și a culturii; sunt evidențiate *abordările* de bază, prioritare în cadrul studierii prin prismă socioculturală a LS; este studiată evoluția de conținut și de structură a conceptului *competență socioculturală*; sunt analizate definițiile CSC; este

relieful specific al stilului presei și este descris fundamentul primar al formării CSC.

Abordarea antropocentrică a avut drept urmare introducerea, în știința contemporană, a categoriilor: *dialogul culturilor*, *identitate lingvistică*, *identitate comunicativă*, *identitate lingvistică secundă*, *imagine lingvistică a lumii*, *imagine conceptuală a lumii*. Transferul acestor concepte spre didactică a avut drept efect descoperirea importanței lor pentru predarea LS, care constă, în opinia noastră, în interacțiunea dintre reprezentanții unor culturi diferite și în rezultatul scontat al acestei interacțiuni – formarea identităților lingvistice secundare. Abordarea antropocentrică a dus, de asemenea, la constituirea unor direcții noi în didactica și în predarea LS și a culturii, cum ar fi: *știința geostatală*, *știința lingvogeostatală* și *comunicarea interculturală*, care se orientează spre instruirea socioculturală și interculturală prin intermediul LS.

În cadrul abordării socioculturale în didactica LS, prioritare sunt abordarea comunicativ-cognitivă, axiologică și prin competențe, instruirea axată pe cel ce învață, învățarea individuală, corelarea lor facilitând formarea unei personalități competitive, capabile să se orienteze în marșurile socioculturale ale țării limbii studiate, disponibile pentru CI.

Aderăm la opinia lui V. Moldovan, L. Pop și L. Uricaru (2001), care, analizând structura competențelor comunicative descrise în *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare*, evidențiază în structura acesteia al patrulea component – CSC. În acest fel, în structura competențelor comunicative, cercetătorii disting: *competența lingvistică*; *competența sociolingvistică*; *competența pragmatică*; CSC [27, p.18-19].

Analiza realizată de noi ne-a permis formularea viziunii proprii asupra CSC, ca și componentă a competențelor de comunicare într-o limbă străină, pe care o definim drept *un sistem complex de cunoștințe socioculturale, capacități și atitudini de înțelegere adecvată, interpretare și expunere a informațiilor referitoare la similitudinile și diferențele dintre realitățile culturilor în contact; capacitatea de a realiza o comunicare lingvistică și non-lingvistică adecvată specificului cultural, care ar permite orientarea adecvată în diverse aspecte socioculturale ale situațiilor de comunicare.*

Componentele evidențiate de noi în structura CSC (geostatală, lingvogeostatală și sociopsihologică) perimetrează cunoștințele, capacitățile, deprinderile și atitudinile de bază, care permit formarea imaginii lingvistice și conceptuale a lumii și reprezintă, prin urmare, fundamentul predării orientate sociocultural a LS. Din diversitatea genurilor publicistice, am selectat pentru studiu notele informative, știrile și comunicatele, toate realizând funcția de

informare (H.-H. Lüger). Genurile enumerate înscriu texte relativ reduse ca dimensiune, dar care cuprind un spectru larg de teme sociopolitice și se caracterizează prin unități lexico-gramaticale relevante în plan sociocultural. Dintre genurile publicistice cu funcție persuazivă, am ales textele tipice pentru presa germană de acest tip: comentariile, Kolumne (un tip specific de comentariu), Glosse (comentariu ironic) și interviul. Aceste genuri se caracterizează prin prezentarea autentică a informației socioculturale, evidențindu-se clar poziția și părerea autorului. Acest tip de texte se caracterizează prin emoționalitate, care se transmite prin unități lingvistice cu conotații socioculturale și stilistică.

Prin noțiunea *text din presă* înțelegem totalitatea genurilor stilului publicistic, editate print și în format electronic, care au funcția de informare și persuasiune, se caracterizează prin potențial sociocultural și pragmatic și care, în același timp, reflectă procesele ce au loc în limba contemporană.

Complexitatea și polivalența conceptului *TP* accentuează și mai mult interesul pentru studiul lui ca fenomen de limbă și cultură care înscrie particularități naționale-culturale și care reflectă imaginea lingvistică și conceptuală a lumii.

Capitolul 2. Tehnologia formării competențelor socioculturale în baza textelor din presa de limbă germană este axat pe studiul și descrierea caracteristicilor socioculturale ale TP ca element de limbă, vorbire și cultură unitar din punct de vedere structural și semantic, precum și pe elaborarea modelului pedagogic de formare a CSC la studenții filologi în baza TPLG.

Caracteristicile socioculturale ale TP sunt examinate, în lucrarea noastră, sub aspectul *potențialului sociocultural al TP* și al *criteriilor de selectare a TP*.

• *Potențialul sociocultural al TP* constă în posibilitatea de a dirija procesul de formare a identității lingvistice secunde ca identitate comunicativă prin asimilarea imaginii conceptuale și lingvistice a lumii. Potențialul sociocultural al TPLG se relevă, așa cum arată cercetarea noastră, prin structura CSC, care înscrie componentele *geostatală*, *lingvogeostatală* și *sociopsihologică*.

Cercetarea noastră a arătat că totalitatea *cunoștințelor geostatale*, care formează tabloul conceptual al lumii, pot fi reprezentate printr-o tematică *geostatală* (politică, socială, economică, culturală, educațională etc.), care constituie un suport important pentru reliefarea particularităților altei culturi.

Cunoștințele geostatale presupun posibilitatea de a înțelegem, a analiza și a interpreta tematica geostatală, care se conține în TP ca element de limbă, vorbire și cultură unitar din punct de vedere structural și semantic.

Cunoștințele lingvogeostatale, care formează imaginea lingvistică a lumii în procesul de lucru cu TP, înscriu unități de limbă, care, de o manieră evidentă, reflectă specificul cultural al purtătorilor de limbă și a mediului lor de existență.

În lingvistica contemporană, unitățile de limbă care reflectă specificul național al culturii sunt calificate drept *unități de limbă cu conotație culturală* (ULCC).

Generalizând cele expuse în studiile analizate, propunem o clasificare a ULCC, care reprezintă fundamentul cunoștințelor lingvo-geostatale ca și componentă a CSC:

1) unități lingvistice de fon (cunoștințe): unitățile lingvistice, al căror sens de bază (denotativ) coincide cu sensul denotativ al respectivelor unități din limba maternă, dar care au o valoare lexicală suplimentară, ce ține de conotația culturală; unitățile frazeologice [20, p. 114-115]; proverbe cu forma originală și cu forma modificată; aforisme și citate; cuvintele înapătate.

2) structuri derivatice și gramaticale cu specific cultural [20], de care ținem în:

- cuvintele compuse, formate din două sau mai multe rădăcini; ocazionalismele; substantivarea; dislocarea – particularitate sintactică a limbii germane, care impune distanțarea elementelor legate din structura unui enunț; prepozițiile impuse prin raportul de recurență de verbe, substantive și adverbe; topica cuvintelor – așezarea componentelor unei propoziții în raport cu altele;

3) lexicul intraductibil: termenii intraductibili; neologismele; noțiunile geografice (toponimele); termenii sociopolitici și culturali, abrevierile; cuvintele și numele proprii (puțin cunoscute); unitățile frazeologice fără corespondent în limba maternă.

4) unități de limbă „precedente” (texte și nume „precedente”), ca totalitate de ULCC, reprezentate prin unități lingvistice de fon, structuri derivatice și gramaticale cu specific cultural, lexeme intraductibile, prezente în TPLG cu tematică lingvostatală, relevante pentru predarea orientată socioculturală a LS.

Cunoștințele sociopsihologice formate în procesul de lucru cu TP presupun: un punct de vedere format pe orice temă a TP; capacitate de a opera cu concepte din alte culturi în conformitate cu situația de comunicare; capacitate de a prezenta adecvat informația referitoare la asemănările și deosebirile dintre realitățile culturilor în contact.

• *Criteriile de selectare a TP*: - *potențialul sociocultural al TP*, prin care se realizează componentele geostatale, lingvo-geostatale și sociopsihologice ale CSC, ca factor de bază în formarea identității lingvistice secundare prin asimilarea imaginii lingvistice și conceptuale a lumii; - *luarea în considerare a unităților lingvistice „precedente”* ca totalitate de unități lingvistice cu conotație culturală; - *specificul stilistic și de gen a TPLG*; - *actualitatea și importanța practică a informației / temei TP*; - *reflectarea în TPLG a necesităților comunicative ale societății contemporane*, care presupune integrarea, prin actualizare, a cunoștințelor deținute de studenți și în alte domenii ale contactelor

interculturale și social-politice; - *domeniile interdisciplinare*, disciplinele de studii, care contribuie la înțelegerea și interpretarea ulterioară a TP.

În acest capitol este fundamentată teoretic și prezentată structura și metodologia modelului pedagogic de formare a CSC la studenții filologi în baza TPLG (figura 2.1.).

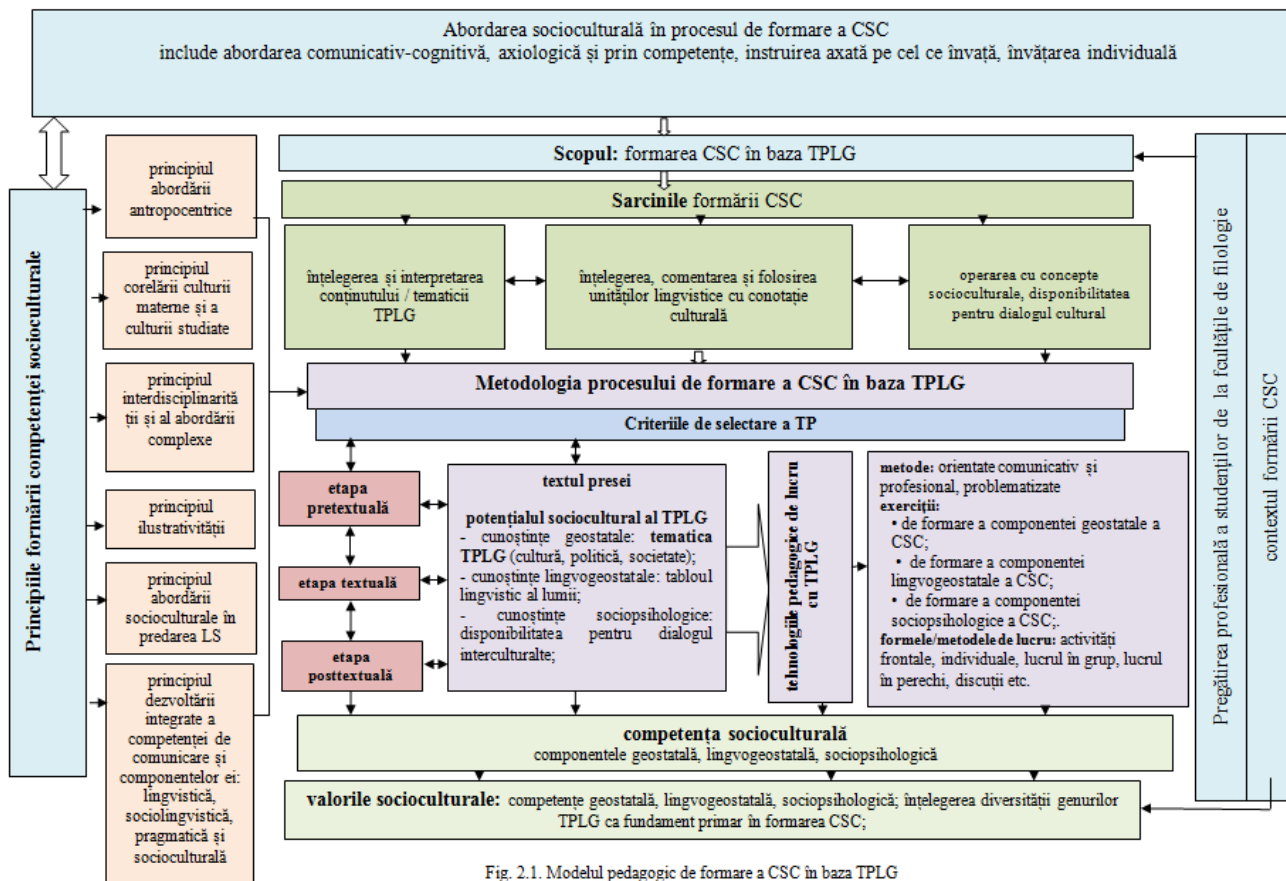

Fig. 2.1. Modelul pedagogic de formare a CSC în baza TPLG

Eșafodajul, în construirea modelului pedagogic de formare a CSC în baza TPLG în procesul de formare profesională a studenților de la facultățile filologice, l-a constituit abordarea socioculturală, care a condiționat proiectarea instruirii de o asemenea manieră încât accentul să fie pus pe modul în care unitățile limbii reflectă specificul culturii și gândirii purtătorilor de limbă, iar informația culturală să fie dedusă direct din conținutul unităților lingvistice [1, p.26].

În cadrul abordării socioculturale a studierii LS devin prioritare: *abordarea comunicativ-cognitivă, abordarea axiologică, abordarea prin competențe, instruirea axată pe cel ce învață, învățarea individuală*, adică reorientarea procesului de predare a LS spre conștientizarea personală și soluționarea problemei didactice profesionale (gnoseologică, de cercetare, de modificare, de proiectare etc.).

În elaborarea modelului pedagogic de formare a CSC în bază de TPLG, ne-am bazat pe principiile care reprezintă fundamentul pentru crearea unui model strategic nou de predare a LS în contextul dialogului culturilor în cadrul abordării socioculturale. Astfel, în structura Modelului pedagogic elaborat de noi, evidențiem următoarele principii: *principiul abordării antropocentrice, principiul conjugării culturii studiate cu propria cultură, principiul orientării cognitiv-active a instruirii, principiul ilustrativității, principiul predării orientate sociocultural a LS, principiul dezvoltării integrate a competențelor de comunicare și a celor mai importante componente ale ei.*

Formarea CSC în baza TPLG reprezintă scopul procesului de predare-învățare a LG ca limbă străină, care determină tipul sarcinilor în procesul instructiv. Structura sarcinilor de formare a CSC la studenți reflectă componentele geostatală, lingvostatală și sociopsihologică a CSC. *Componenta geostatală*, prin tematica geostatală largă a TP, orientează spre înțelegerea și interpretarea conținuturilor TP. *Componenta lingvostatală* presupune cunoștințe și deprinderi de a folosi lexicul de fon, elementele de limbă cu conotație culturală. *Componenta sociopsihologică* înseamnă un punct de vedere format privind orice tematică a TP și disponibilitate pentru dialogul intercultural.

La baza *metodologiei procesului de formare a CSC* au fost puse: caracteristicile socioculturale ale TPLG; etapele de lucru cu TPLG (pretextuală, textuală și posttextuală); tehnologiile pedagogice (TP) tradiționale și inovaționale de predare a LS, realizate prin metode stabilite: metode orientate comunicativ; metode problematizate de instruire; metode orientate profesional. Tehnologiile pedagogice de lucru cu TPLG sunt prezentate sub forma unui sistem complex de

exerciții specifice, orientate spre formarea valorilor socioculturale: *exerciții orientate spre formarea componentei geostatale, lingvogeostatale a CSC și sociopsihologice a CSC*. Rezultatele scontate ale implementării Modelului pedagogic sunt: formarea CSC și a valorilor socioculturale în baza TPLG: componentele geostatală, lingvogeostatală și sociopsihologică a CSC; conștientizarea diversității genurilor TPLG ca fundament pentru formarea CSC.

În capitolul 3. Activitățile experimentale pentru formarea competențelor socioculturale la studenții din instituțiile de învățământ superior sunt expuse etapele de bază ale experimentului pedagogic realizat la unele instituții din R. Moldova, care a avut drept scop evaluarea eficienței *Modelului pedagogic de formare a CSC* în baza tehnologiei de lucru cu TPLG prin realizarea unor sarcini și exerciții originale, orientate sociocultural.

Activitățile experimentale au fost realizate în trei etape în perioada anilor 2011-2013. La etapa de *constatare* a fost analizată starea formării CSC la studenții-filologi: au fost analizate resursele curriculare (planuri de studii, curricula disciplinară/programe analitice, manuale și suporturi de curs) utilizate în procesul de predare-învățare a LG în instituțiile de învățământ superior din R. Moldova sub aspectul reflectării CSC; a fost realizată anchetarea profesorilor din instituțiile de învățământ superior în scopul analizei și generalizării experienței ei de predare în condițiile abordării socioculturale în predarea LS; au fost elaborate criteriile de evaluare a nivelului de formare a CSC; a fost stabilit nivelul de formare a CSC la studenți în baza testelor elaborate; a fost realizată analiza calitativă și cantitativă a nivelului de formare a CSC la studenți și au fost formulate concluzii în acest sens.

Analiza planurilor de studii, a curricula/programele analitice de la universitățile din R. Moldova a arătat că abordarea socioculturală în pregătirea specialiștilor-filologi de limbă germană, capabili să profeseze în societatea contemporană, caracterizată prin diversitate lingvistică și culturală, este o condiție importantă a învățământului contemporan. Cu toate acestea, abordarea socioculturală în instruire, așa cum este reprezentată în planurile de studii, curricula/programele analizate, nu se realizează în toată amploarea, fapt care argumentează necesitatea revizuirii conținuturilor din perspectiva problemei abordate, precum și necesitatea introducerii în planul de învățământ a unui curs opțional *Caracteristicile socioculturale ale TPLG*, care ar reliefa clar abordarea socioculturală.

Analiza suporturilor de curs utilizate în procesul de studiere a LG care conțin texte cu tematică geostatală a permis evidențierea punctelor tari, dar și a

celor slabe, dintre care menț ionăm: lipsa unei abordări metodologice complexe în lucrul cu TP orientate sociocultural. Unele suporturi de curs nu conț in exerciț ii orientate spre formarea CSC, discuț ii pe teme socioculturale, activităț i de analiză/interpretare a ULCC. Aceste curenț e explică de ce însărcinările și exerciț iile/strategiile nu contribuie în măsura necesară la formarea CSC. În plus, în R. Moldova nu există un suport de curs care să conț ină TPLG și un sistem tehnologic de lucru cu orientare socioculturală.

Analiza rezultatelor anchetării profesorilor de LS din R. Moldova a pus în evidenț ă necesitatea introducerii unui curs specializat cu tematică socioculturală, în scopul pregătirii profesionale a specialiș tilor capabili să se orienteze într-o societate multiculturală, să înț eleagă valorile și semnificaț iile ei.

Următoarea etapă a experimentului de constatare, realizat în semestrul II al anului de studii 2011-2012, a presupus *determinarea nivelului de formare a CSC la studenț i* [16, p.111-113], a gradului de deț inere a cunoș tinț elor geostatale și lingvistice de fon de către ei și analiza rezultatelor obț inute. În acest scop, în cadrul experimentului, au fost formate grupurile experimentale și de control.

În instruirea experimentală au participat în total 82 de studenț i: 4 grupuri experimentale: GE1 – 13 persoane, GE2 – 11 persoane, GE3 – 9 persoane, GE4 – 10 persoane de la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălț i (USARB), în total 43 de persoane, și 3 grupuri de control: GC1 – 13 persoane, GC2 – 10 persoane, GC3 – 16 persoane de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chiș inău (UPSC), în total 39 de persoane.

Pentru obț inerea unor date cât mai obiective, la etapa de constatare, în GE și GC, a fot realizată o testare prealabilă, care a inclus activităț i de lucru pe text în scopul determinării: nivelului de cunoaș tere a sensurilor unităț ilor lexicale și gramaticale, relevante în plan sociocultural, incluse în structuri propoziț ionale din TPLG; capacităț ilor și deprinderilor practice de a transmite conț inuturile unor texte informative scurte, a unor texte de și tiri în LG; capacităț ii de a descrie și de a evalua conț inutul sociocultural al propoziț iilor, formulând microtexte, de a argumenta un punct de vedere personal pe teme geostatale.

În baza analizei rezultatelor cercetărilor și tiinț ifice, au fost evidenț iate, condiț ional, trei niveluri de formare a CSC la studenț ii-filologi: începător, mediu și avansat. Pentru fiecare nivel, au fost elaborate criterii care au vizat: cunoaș terea ULCC; capacităț ile și deprinderile de a transmite detaliat și rezumativ conț inutul TPLG citit/audiat în limba maternă și LG; capacitatea de a descrie conț inutul sociocultural al propoziț iilor TPLG prin microtexte; capacităț i și deprinderi de traducere a TP din și în germană, ț inând cont de

corectitudinea lexico-gramaticală; cunoașterea imaginii lingvistice și conceptuale a lumii deținute de purtătorii culturii limbii studiate; atitudinile, formate în procesul de cunoaștere a evenimentelor din viața socială, culturală, politică etc. În baza criteriilor formulate, au fost determinate nivelurile de formare a CSC la studenții filologi în GE și GC.

Tabelul 3.1. Nivelurile de formare a CSC a studenților GE și GC la etapa de constatare

	Nivel începător		Nivel mediu		Nivel avansat	
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
Grupul de control	19	48,72	14	35,89	6	15,38
Grupul experimental	22	51,16	14	32,56	7	16,28

Analiza rezultatelor testării a arătat că studenții din GE și GC au anumite dificultăți și lapsusuri în cunoștințele de fapt și fenomene concrete ale culturii studiate (germane), importante din punct de vedere sociocultural, în cunoștințele de ULCC. Scopul testării a fost atins.

Pentru evaluarea diferențelor, funcțiile de deținere a cunoștințelor și abilităților socioculturale, dintre etichetele din grupurile de control și experimental la testarea prealabilă, au fost aplicate două criterii statistice: *Q* – criteriul Rosenbaum și *U* – criteriul Mann-Whitney [13], au fost formulate ipoteze care au arătat că nivelul de formare a CSC la studenții din GE nu-l depășește pe cel al studenților din GC.

Scopul experimentului de formare, realizat în I semestru al anului de studii 2012-2013, a fost evaluarea eficienței ei Modelului pedagogic elaborat de formare a CSC la studenții anilor mari în baza lucrului cu TPLG. Textele din presă (note, și tirii, comunicate, comentarii, Kolumne, Glosse și interviuri) au fost excerptate din revistele germane *Focus*, *Spiegel* și .a., ziarul *Zeit*, *Süddeutsche Zeitung* și .a. și sursele de pe site-ul *Deutsche Welle* în baza criteriilor de selectare a TPLG formulate de noi.

La etapa de implementare a Modelului pedagogic a fost folosită tehnologia de lucru cu TP elaborată de noi, care reprezintă un sistem complex de exerciții orientate spre formarea CSC la studenții filologi din anii mari, bazată pe metode orientate comunicativ și profesional, problematizate și corelate cu etapele pretextuale, textuale și posttextuale de lucru cu TP.

Tehnologia elaborată de lucru cu TP conține 3 corpuri de exerciții:

- **exerciții pentru formarea componentei lingvoestatale a CSC:**

- 1) exerciții orientate spre dezvoltarea tezaurului tematic pe temă lingvogeostatală a TP;
- 2) exerciții de comentariu și analiză lingvostatală a ULCC (a unităților lingvistice de fon, structurilor derivat ionale și gramaticale cu specific cultural și a unităților lingvistice intraductibile);
- 3) exerciții de utilizare a ULCC în situații de comunicare;
- 4) exerciții de traducere a ULCC din germană în limba maternă și viceversa.

➤ **exerciții de formare a componentei geostatale a CSC:**

- 1) exerciții orientate spre introducerea în tema TPLG, facilitarea înțelegerii conținutului textului anterior și trezirea interesului pentru lucrul cu textul;
- 2) exerciții pentru formarea sarcinii didactice pentru prima lectură;
- 3) exerciții pentru lectura de informare-căutare și studiu, în scopul reliefării și folosirii informației socioculturale la tema TPLG;
- 4) exerciții de interpretare a informației socioculturale (inclusiv a informației implicite) pe temă geostatală;

➤ **exerciții pentru formarea componentei sociopsihologice a CSC:**

- 1) exerciții orientate spre dezvoltarea potențialului creativ și formarea punctului de vedere privind tema socioculturală studiată prin evaluarea, compararea și comentarea fenomenelor din propria cultură și cultura studiată;
- 2) exerciții orientate spre dezvoltarea capacităților de CI.

În procesul experimentului de formare a fost realizat un experiment de probă, care a presupus 3 teste cu nivel de complexitate diferit. Gradul de rezolvare a exercițiilor a fost apreciat după următoarele criterii:

Testul I (grad de complexitate 1) și Testul II (grad de complexitate 2):

cunoașterea semnificației unităților lexico-gramaticale relevante în plan socio-cultural din structura propozițiilor TPLG; capacități practice și deprinderi de a transmite, detaliat și rezumativ, conținutul textelor informative scurte și al textelor de știri citite/audiate în LG; capacități de a descrie conținutul sociocultural al propozițiilor prin microtexte, de a argumenta propriul punct de vedere pe temă geostatală;

Testul III (grad de complexitate 3): cunoașterea semnificației categoriilor lexico-gramaticale relevante în plan socio-cultural din structura propozițiilor TPLG; capacități practice și deprinderi de a transmite, detaliat și rezumativ, conținutul textelor informative scurte și al textelor de știri citite/audiate în LG; capacități de a descrie conținutul sociocultural al propozițiilor prin microtexte, de a argumenta propriul punct de vedere pe temă geostatală; capacități de a traduce

TP din și în germană, ținând cont de corectitudinea lexico-gramaticală; cunoașterea tabloului lingvistic și conceptual al purtătorului culturii respective.

Tabelul 3.2. Nivelul de formare a CSC a studenților GC și GE la etapa de formare

	Nivel începător		Nivel mediu		Nivel avansat	
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
Grupul de control						
Testul I	15	38,46	18	46,15	6	15,38
Testul II	14	35,90	17	43,59	8	20,51
Testul III	16	41,02	17	43,59	6	15,38
Grupul experimental						
Testul 1	16	37,21	19	44,18	8	18,60
Testul 2	14	32,56	20	46,51	9	20,92
Testul 3	13	30,23	20	46,51	10	23,25

Rezultatele primei testări, pentru ambele grupuri, sunt aproximativ aceleași. Diferența de interval între GE și GC reprezintă maximum 2 persoane. Rezultatele celei de-a treia testări indică asupra unei diferențe mai mari în cazul ambelor grupuri de studenți. Numărul studenților din GE, care au obținut rezultate înalte, este mult mai mare decât numărul de studenți din GC.

Evaluarea gradului de realizare a însărcinărilor a fost realizată prin aplicarea a două criterii statistice: criteriul χ^2 Friedman [13, p. 60-61] și criteriul *L Page* [13, p. 64-67], au fost formulate ipoteze care au arătat că mărirea indicilor de creștere în cazul studenților din GE la trecerea de la primul rezultat al nivelului intermediar la al doilea și apoi la al treilea nu este întâmplător.

La etapa de control a instruirii experimentale – anul de studii 2012-2013 – a fost realizat un experiment suplimentar (postexperiment) pentru a reliefa rezultatele în GE și GC. Scopul acestui postexperiment a fost de a stabili eficiența Modelului pedagogic elaborat și implementat de formare a CSC la studenții anilor mari în bază lucrului cu TPLG. Evaluarea nivelului de formare a CSC s-a făcut după aceleași criterii ca și la etapa de constatare.

Pentru verificarea nivelului atins de cunoștințe socioculturale a fost realizată o testare prin exerciții asemănătoare celor de la experimentul intermediar cu gradul de complexitate 3. Așadar, după cum arată analiza rezultatelor experimentului de control, introducerea unui sistem de exerciții, orientate spre formarea CSC la studenți în baza lucrului cu TPLG confirmă eficiența a modelului pedagogic elaborat.

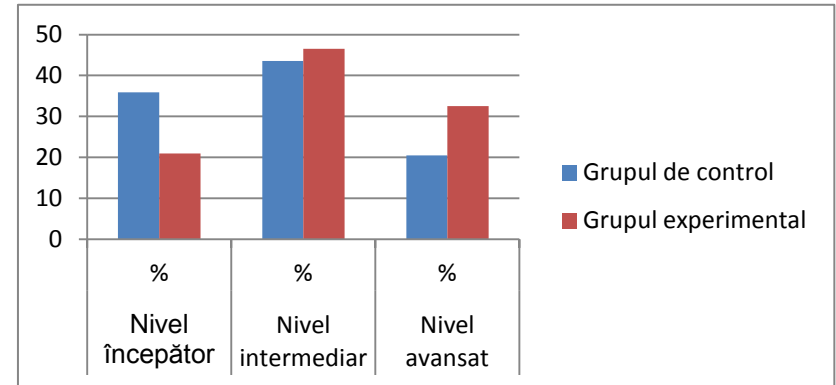

Fig. 3.1. Nivelurile comparative de formare a CSC (GC și CE, valide)

Cifrele din figura arată că coeficientul eficienței realizării testului postexperimental, analogic testului preexperimental în grupul testat GE este mai înalt decât în GC. Analiza indicatorilor din tabel a confirmat presupuziția că nivelul de formare a CSC în EG va fi în creștere. Pentru evaluarea diferențelor dintre eșantioanele GE și GC, privind nivelul de formare a CSC, au fost aplicate, de asemenea, două criterii statistice: *Q* – criteriul Rosenbaum [13, p. 26-27] și *U* – criteriul Mann-Whitney [13, p.30-31], au fost formulate ipoteze care demonstrează că studenții din GE depășesc pe cei din GC prin:

1. cunoașterea semnificației categoriilor lexico-gramaticale relevante în plan sociocultural din structura propozițiilor TPLG;
2. capacitățile practice și deprinderi de a transmite, detaliat și rezumativ, conținutul textelor informative scurte și al textelor de știri citite / audiate în LG;
3. capacitățile de a descrie conținutul sociocultural al propozițiilor prin microtexte, de a argumenta propriul punct de vedere pe temă geostatală;
4. capacitățile de a traduce TP din și în germană, ținând cont de corectitudinea lexico-gramaticală;
5. opiniile formate în procesul de cunoaștere a evenimentelor din viața socială, culturală, politică etc.

În acest fel, în procesul de instruire experimentală în baza TPLG, în GE au fost formate următoarele cunoștințe, capacități și atitudini:

1. cunoștințe socioculturale (**cunoștințe geostatale** – cunoașterea imaginii conceptuale a lumii limbii și culturii studiate, **cunoștințe lingvogeostatale** –

cunoașterea imaginii lingvistice a lumii limbii și a culturii studiate, **cunoștințele sociopsihologice** – calitățile intelectuale, profesionale ale studentului);

2. capacitățile și deprinderi socioculturale (**capacitățile și deprinderi geostatice** – analiza și interpretarea tematicii geostatice, **capacitățile și deprinderi lingvostatice** – identificarea și comentarea conținuturilor socioculturale ale unităților lingvistice cu conotație culturală, **capacitățile și deprinderi sociopsihologice** – operarea cu fapte din cultura studiată în funcție de situația de comunicare);

3. atitudini socioculturale (**atitudini geostatice** – punct de vedere format privind tematica socioculturală, **atitudini lingvostatice** – argumentare lexicală și gramaticală corectă a punctului de vedere pe tematica TPLG, **atitudini sociopsihologice** – disponibilitatea de participare la dialogul intercultural).

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. În didactica modernă, formarea identității lingvistice secundare, adică formarea la instruirea și reprezentărilor despre țara limbii studiate în baza conștientizării diferențelor și diferențelor dintre două imagini lingvistice și conceptuale diferite, se consideră a fi un factor important în predarea LS. Abordarea socioculturală, ca direcție strategică în sistemul educațional modern, reprezintă fundamentul însușirii mărcilor socioculturale ale lumii prin intermediul limbii. Corelarea abordării comunicativ-cognitive, axiologice și prin competențe și cu instruirea axată pe cel ce învață și învățarea individuală facilitează formarea unei personalități competitive, capabile să se orienteze în contextul sociocultural al țării limbii studiate, disponibile pentru comunicare interculturală.

2. CSC înscrie cunoștințele, deprinderile, capacitățile și atitudinile de bază (geostatice, lingvostatice și sociopsihologice) și reprezintă fundamentul procesului de predare-învățare a LG orientate sociocultural în baza TPLG.

3. Caracteristicile socioculturale ale TP (potențialul sociocultural și criteriile de selecție) constau în dirijarea procesului de formare a personalității lingvistice secundare prin intermediul însușirii imaginii lingvistice și conceptuale a lumii și, prin urmare, constituie factorul de bază în formarea eficientă a CSC la studenții filologi.

4. Analiza stării de fapt a procesului de formare a CSC în instituțiile de învățământ superior în Republica Moldova a reliefat insuficiența studiului abordării socioculturale în predarea LG, utilizarea insuficientă a potențialului sociocultural al TPLG, lipsa unui sistem de exerciții cu orientare socioculturală etc.

5. Modelul pedagogic de formare a CSC la studenții-filologi din anii mari se bazează pe abordarea socioculturală și reprezintă o totalitate de componente interdependente: principii, scop, sarcini și metodologie a procesului de formare a CSC, orientate spre formarea CSC și a valorilor socioculturale.

6. Sistemul complex de exerciții cu orientare socioculturală, înscriind exerciții de formare a componentelor geostatală, lingvogeostatală și sociopsihologică a CSC, elaborat și verificat experimental, contribuie eficient la formarea CSC la studenți, fapt confirmat de compararea rezultatelor experimentelor de constatare, formare și control. Fundamentarea teoretică și metodologică a procesului de formare a CSC la studenți în baza TPLG constituie problema științifică soluționată în cadrul tezei de doctor.

Studiul realizat și rezultatele obținute permit formularea unor recomandări:

- (a) pentru profesorii de LS din instituțiile superioare de învățământ:
- Abordarea socioculturală, reprezentând nucleul în formarea calităților de personalitate ale studenților (competența profesională socioculturală, reflexivitatea gândirii, capacitatea de acțiune independentă și de a lua decizii, creativitatea) trebuie să devină o direcție prioritară în predarea LS în Republica Moldova.
 - Pentru optimizarea abordării socioculturale în predarea LS, este necesar a examina trăsăturile socioculturale ale TP ca sursă în procesul de formare a CSC, care contribuie la rezolvarea sarcinilor de perfecționare profesional-orientată a personalității studenților.
 - Modelul pedagogic elaborat de formare a CSC în baza TPLG poate servi drept bază conceptuală în cadrul unității de curs teoretico-practic *Limbaajul presei cu elemente de traducere*, drept suport pentru elaborarea cursului opțional *Caracteristicile socioculturale ale TPLG*, pentru cursurile de traducere practică, seminare la știința geostatală și știința lingvogeostatală, la elaborarea materialelor instructiv-didactice, la redactarea manualelor și a suporturilor de curs, în cadrul cursurilor de perfecționare pentru profesorii de LS.
- (b) pentru cercetători:
- Rezultatele de bază ale cercetării realizate pot fi folosite pentru studiile științifico-didactice ulterioare în domeniul formării CSC.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Балыхина Т.М. Методика преподавания русского языка как неродного, нового. Учебное пособие. Москва: «Изд-во» РУДН, 2007. 185 с.
2. Беляева С. В. Система взаимосвязанного обучения иностранному языку и соответствующей культуре студентов II курса языкового ВУЗа (на примере французского языка). Дисс. канд. пед. наук. Барнаул, 2007. 228 с.
3. Верещагин Е., Костомаров В. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Москва: Индрик, 2005. 1038 с.
4. Гусева А.В. Формирование социокультурной компетенции в процессе обучения устному иноязычному общению (школа с углубленным изучением иностранного языка «французский язык»). Дисс. ... канд. пед. наук. Москва, 2002. 237 с.
5. Караулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность. Москва: ЛКИ, 2010. 264 с.
6. Кузнецова Н.В., Трофимова О.В. Публицистический текст. Лингвистический анализ: учебное пособие. Москва: «Флинта, Наука», 2010. 211 с.
7. Маслова В.А. Лингвокультурология. Москва: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
8. Метальникова Н.С. Страноведение. Учебное пособие. Томск: Издательство «ГПУ», 2005. 160 с.
9. Провоторов В.И. Очерки по жанровой стилистике текста (на материале немецкого языка). Курск: РОСИ, 2001. 140 с.
10. Риске И.Э. Формирование социокультурной компетенции у учащихся старшей ступени обучения на материале английской поэзии. Дисс. ... канд. пед. наук. Санкт-Петербург, 2000. 259 с.
11. Садохин А.П. Введение в теорию межкультурной коммуникации. Учебное пособие. Москва: «Кнорус», 2013. 208 с.
12. Сафонова В.В. Социокультурный подход к обучению иностранному языку как специальности. Дисс. ... док. пед. наук. Москва, 1992. 528 с.
13. Сидоренко Е. В. Методы математической обработки в психологии. Санкт-Петербург: ООО «Речь», 2004. 350 с.
14. Солганик Г.Я. Стилистика текста. Москва: Изд-во «Флинта, Наука», 2009. 256 с.

15. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва: Изд-во «Слово», 2000. 624 с.
16. Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare, trad. din lb. fr. de Gh. Moldovanu. Chișinău: Tipografia centrală, 2003. 204 p.
17. Caspari D ș.a. Kompetenzorientierung, Bildungsstandards und fremdsprachliches Lernen- Herausforderungen an die Fremdsprachenforschung. În: Positionspapier von Vorstand und Beirat der DGFF, 2008. p. 1-19.
18. Coșeriu E. Lingvistică din perspectiva spațială și antropologică. Chișinău: „Știința”, 1994. 182 p.
19. Guțu V. și.a. Teoria și metodologia curriculumului universitar. Chișinău: CEP USM, 2003, 234 p.
20. Heusinger S. Die Lexik der deutschen Gegenwartssprache. Paderborn: Wilhelm Fink Verlag, 2004. 303 p.
21. Kononova T. Unitățile lexicale în contextul sociocultural. În: Studii umaniste și perspective interculturale, Conferința internațională a doctoranzilor în filologie, Facultatea de științe și litere. Târgu Mureș: Editura universității „Petru Maior”, 2011, p. 669-672.
22. Kononova T. О некоторых способах анкетирования с целью выявления уровня сформированности социокультурной компетенции в экспериментальных группах в ходе констатирующего эксперимента. În: Revista de Științe socio-umane. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, Nr. 1 (20), 2012, p. 106-113.
23. Kononova T., Denisova E. О сущности педагогического эксперимента. International Conference „The improvement of teaching foreign languages within the context of traditional and modern methodology”. Chișinău: UPS “Ion Creangă”, 2012, p. 192-198.
24. Kononova T. „Zur Interkulturalität im deutschen Sprachbereich auf der lexikalischen Ebene (an Hand der publizistischen Texte). În: Biannual Journal of Applied Linguistics „Glottodidactica”. Bălți: USB „Alec Russo”, 2013, vol. 2 (IV), p. 34- 44.
25. Kononova T. Использование публицистических текстов в ВУЗе. În: Simpozionul Național „Probleme de filologie și traductologie”. Universitatea de Stat „Alec Russo”, Catedra de Filologie engleză și germană. Bălți: Indigou Color, 2014, p. 233-238.

26. Kononova T. Zur Effektivität der Texterschließung durch Lesestrategien im DaF-Unterricht. In: Biannual Journal of Applied Linguistics „Glottodidactica”. Bălți: Universitatea de Stat „Alec Russo”, 2014, vol. 1 (V), p. 39- 52.
27. Moldovan V., Pop L., Uricaru L. Nivel prag pentru învățarea limbii române ca limbă străină. Strasbourg: 2001, 409 p.
28. Palicica M. Presa scrică și lecția. Timișoara: Editura Mirton, 2006. 170p.
29. Pătrașcu D. Tehnologii educaționale. Chișinău: Tipografia centrală, 2005. 704 p.
30. Pomelnicova A., Bulgacova I. Формирование межкультурной компетенции в подготовке конкурентноспособных специалистов по немецкому языку. În: Materialele conferinței științifico-practice internaționale „Integrarea specialistului cu studii superioare pe piața muncii: Aspecte naționale și internaționale. Bălți: Presa universitară bălțeană, Bălți, 2012. p. 135-138.
31. Rotari A. Predarea cunoștințelor socioculturale studenților-translatori în condițiile instruirii continue. Teză de dr. în ped. Chișinău, USM, 2009. 232 p.
32. Silistraru N., Golubițchi S. Educația interculturală. Suport de curs. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2013. 200 p.
33. Țvic I. Formarea competenței interculturale a studenților filologi. Teză de dr. în ped. Chișinău, UPS Ion Creangă, 2014. 251 p.
34. Wiedenmeyer D. Die wesentliche Rolle der Kompetenzen der Sprachlernenden für den Fremdsprachenunterricht. În: Schnittstellen von Linguistik und Sprachdidaktik in der Auslandsgermanistik (SL&SD 2009). Nationale und Kapodistrische Universität Athen, Fachbereich für Deutsche Sprache und Literatur, 2011, p. 226-234.

ADNOTARE

Kononova Tatiana,

Formarea competenței socio-culturale a studenților în baza textelor din presa de limbă germană, Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2015

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, 234 surse bibliografice, 166 pagini text de bază, 24 tabele, 22 figuri, 14 anexe.

Publicații la tema tezei: 18 lucrări științifice

Cuvinte-cheie: competența socioculturală (CSC); identitate lingvistică secundă; texte din presa de limbă germană (TPLG); caracteristici socio-culturale ale textului presei (TP); Model pedagogic de formare a CSC în baza textelor din presa de limbă germană.

Domeniul de studiu: Didactica limbii germane.

Scopul cercetării: fundamentarea teoretico-metodologică a CSC și implementarea Modelului pedagogic de formare a CSC la studenți în baza TPLG.

Obiectivele investigației: determinarea reperelor teoretice și metodologice ale formării CSC în contextul studierii integrate a limbii și culturii germane; descrierea genezei, a structurii și a conținutului CSC; cercetarea caracteristicilor socioculturale ale TP; analiza situației de predare-învățare a limbii germane în instituțiile de învățământ superior din perspectiva problemei studiate și determinarea nivelurilor de formare a CSC; elaborarea și validarea experimentală a Modelului pedagogic de formare a CSC studenților-filologi prin intermediul TPLG; analiza calitativă și cantitativă a rezultatelor experimentului pedagogic.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării constă în: determinarea fundamentelor teoretice ale formării CSC în contextul studierii integrate a limbii și culturii germane; descrierea structurii și a conținutului CSC; identificarea rolului și specificului TPLG ca bază a formării CSC studenților-filologi; descrierea caracteristicilor socioculturale ale TP; elaborarea Modelului pedagogic de formare a CSC studenților-filologi în baza TPLG.

Problema științifică soluționată constă în fundamentarea teoretică și metodologică a procesului de formare a CSC la studenți în baza TPLG, fapt ce a permis cercetarea specificului textelor din presă în contextul dialogului intercultural, determinarea conținutului și structurii CSC, stabilirea caracteristicilor socioculturale ale TP, descrierea nivelurilor de formare a CSC, elaborarea și validarea Modelului pedagogic de formare a CSC studenților-filologi în baza TPLG, în rezultatul căruia a fost posibilă realizarea procesului de formare a CSC în procesul studierii TPLG, iar în consecință – prezentarea calităților unei personalități socioculturale necesare pentru realizarea unui dialog intercultural.

Semnificația teoretică a cercetării rezultă în actualizarea termenilor de bază în demersul teoretic al cercetării; prezentarea structurii și a conținutului CSC; descrierea caracteristicilor CSC ale TP; stabilirea reperelor de bază în formarea CSC; elaborarea Modelului pedagogic de formare a CSC studenților filologi în baza TPLG; determinarea criteriilor de evaluare și a valorilor CSC.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în: validarea experimentală a eficienței Modelului pedagogic de formare a CSC studenților-filologi prin valorificarea TPLG; elaborarea sistemului complex de exerciții specifice orientat spre formarea valorilor socioculturale; optimizarea și inovarea experienței de formare profesională a CSC studenților facultăților filologice în procesul studierii limbii germane.

Implementarea rezultatelor științifice ale cercetării au fost aprobate la conferințe științifice internaționale și naționale; au fost experimentate în instituții de învățământ superior din R. Moldova în anii 2008-2015.

АННОТАЦИЯ
Кононова Татьяна,

**Формирование социокультурной компетенции у студентов
на материале текстов прессы на немецком языке», Диссертация на соискание
ученой степени кандидата педагогических наук, Кишинэу, 2015**

Структура диссертации: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиографии - 234 источника, 166 страниц основного текста, 24 таблицы, 22 фигуры, 14 приложений.

Публикации по теме исследования: 18 научных работ

Ключевые слова: социокультурная компетенция (СКК); вторичная языковая личность; тексты немецкой прессы (ТНП); социокультурные характеристики текста прессы (ТП); Педагогическая модель формирования СКК на материале ТНП.

Область исследования: дидактика немецкого языка.

Цель исследования: теоретическое и методологическое обоснование СКК и внедрение Педагогической модели формирования СКК у студентов на материале ТНП. **Задачи исследования:** определение теоретических и методологических основ формирования СКК; раскрытие и описание структурно-содержательного развития СКК; исследование социокультурных характеристик ТП; анализ состояния обучения в практике преподавания в вузе и определение уровней сформированности СКК; разработка и экспериментальная проверка эффективности *Педагогической модели формирования СКК студентов-филологов посредством ТНП*; количественный и качественный анализ результатов педагогического эксперимента.

Новизна и оригинальность исследования состоит в определении теоретических основ формирования СКК в контексте взаимосвязанного изучения немецкого языка и культуры; описании структурно-содержательного развития СКК; раскрытии роли и специфики ТНП; описании социокультурных характеристик ТП; в разработке Педагогической модели формирования СКК студентов-филологов на материале ТНП.

Научная проблема, разрешенная в данном исследовании состоит в теоретическом и методологическом обосновании процесса формирования СКК, что позволило исследовать специфику ТП, определить содержание и структуру СКК, выявить социокультурные характеристики ТП, описать уровни сформированности СКК, разработать и экспериментально проверить *Педагогическую модель формирования СКК на материале ТНП*, в результате чего стало возможным осуществить процесс формирования СКК посредством ТНП и, как следствие, представить совокупность сформированных качеств социокультурной личности, необходимых для успешной реализации межкультурного диалога.

Теоретическая значимость исследования заключается в актуализации основных понятий исследования; в представлении структуры и содержания СКК; в описании социокультурных характеристик ТП; в определении базовых основ формирования СКК студентов; в разработке Педагогической модели формирования СКК на материале ТНП; в определении критериев оценивания и ценностей СКК.

Прикладное значение исследования заключается в: экспериментальной проверке эффективности Педагогической модели формирования СКК у студентов - филологов на основе ТНП посредством разработанной комплексной системы специфических заданий и упражнений, ориентированных на формирование социокультурных ценностей. **Внедрение научных результатов:** результаты исследования были апробированы на международных, национальных конференциях и экспериментированы в ВУЗах Молдовы в 2008-2015 гг.

ANNOTATION

Kononova Tatiana,

Building Students' Sociocultural Competence Using German Press Texts, a Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of PhD in Pedagogy, Chişinău 2015

The Structure of the Thesis: introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (234 sources), 166 pages of main text, 24 tables, 22 figures, 14 appendices.

Publications on the subject of the research: 18 scientific articles on the subject matter.

Key words: sociocultural competence (SCC), secondary linguistic identity, German language press texts (GLPT), sociocultural characteristics of press texts (PT), teaching pattern in building SCC using German press texts.

The field of the research. German Language Teaching

The aim of the research: theoretical and methodological foundations of SCC and implementation of the pedagogical pattern in building students' SCC using GLPT.

The objectives of the research are to define the theoretical basis of building SCC in the framework of interrelated learning of German language and culture; to describe the origin of structural development of SCC; to study sociocultural characteristics of PT; to analyze the problem of teaching-learning German language in higher institutions from the perspective of the subject matter and to determine the levels of already built SCC; to elaborate and experimentally check the effectiveness of the teaching pattern in building SCC of the students of Philological Faculty by means of GLPT; quantitative and qualitative analysis of the experimental results.

Scientific novelty and originality of the research consist in defining theoretical basis of building SCC in the interrelated framework of learning German language and culture; describing the origin of the structural content of SCC in development; identifying the role and the particularity of the GLPT; describing sociocultural characteristics of PT; building the teaching pattern of SCC of philology students on the basis of GLPT.

The scientific issue solved consists in theoretical and methodological foundations of building SCC. It has allowed to study the peculiarities of PT; to determine the content and the structure of SCC; to define sociocultural characteristics of PT; to describe the levels of SCC the levels of SCC; to elaborate and experimentally check the effectiveness of the pedagogical pattern in building SCC on the basis of GLPT, as a result it was possible to implement the process of building SCC by means of GLPT and to present a complex of built qualities of sociocultural identity needed to realize a successful intercultural dialogue.

The theoretical importance of the research focuses on updating the basic concepts of the research; on defining the structure and content of SCC; on describing sociocultural characteristics of PT; on defining the fundamental basis of building SCC in students by means of GLPT; on elaborating the teaching pattern of building SCC on the materials of GLPT; on elaborating evaluation and value criteria of SCC.

The applied importance results in experimental application of the effectiveness of the teaching pattern of building philology students' SCC using GLPT by means of a complex set of specific assignment and exercises aimed at building sociocultural values.

The implementation of scientific results: the results of the research were approved at international and national conferences and were tested in institutions of higher education in Moldova during the years 2008-2015.

KONONOVA TATIANA

**FORMAREA COMPETENȚEI SOCIO-CULTURALE A STUDENȚILOR
ÎN BAZA TEXTELOR DIN PRESA DE LIMBĂ GERMANĂ**

AUTOREFERATUL
tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 07.09.2015

Formatul hîrtiei 60X84 1/16

Hîrtie ofset. Tipar ofset.

Tirajul 40 ex.

Coli de tipar: 1,9

Comanda № 237

Tipografia Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți,
str. Pușkin, 38, MD- 3100.